

Bouw stikstofinstallatie voor buitenlands gas weer vertraagd

Den Haag ■ De bouw van een stikstofinstallatie in Zuidbroek, waar buitenlands gas geschikt gemaakt gaat worden voor gebruik in Nederlandse huishoudens en bedrijven, heeft verder vertraging opgelopen. Dat meldt staatssecretaris Hans Vijlbrief (Mijnbouw) aan de Tweede Kamer. De gevolgen voor de gaswinning in Groningen zijn nog onzeker, maar het uitgangspunt is dat die niet verder omhoog gaat, aldus de bewindsman. Het was tot dusver de bedoeling dat de stikstoffabriek komende zomer zou gaan draaien. Maar dat wordt op zijn vroegst september, zo heeft Gasunie Transport Services (GTS) aan Vijlbrief la-

ten weten. De bewindsman vindt dat „moeilijk te verteren”, aangezien de bouw eerder ook al vertraging opliep. Het kabinet moest daarop besluiten dit jaar iets meer gaswinning in Groningen toe te staan dan eerder was voorzien. „Ik vind het teleurstellend dat de aanvullende investeringen en extra inzet van mensen niet tot de benodigde versnelling hebben geleid”, schrijft Vijlbrief. Door de vertraging is dit gasjaar mogelijk 1,2 miljard kubieke meter extra Gronings gas nodig. Maar Vijlbrief wil nu nog niet tornen aan het eerdere besluit om dit jaar een maximale winning van 4,5 miljard kubieke meter toe te staan.

GROOTSTE STIJGER

+4,95%

Just Eat Takeaway

GROOTSTE DALER

-11,51%

Unibail-Rodamco

OP DE BEURS Unilever, Ahold en Heineken op verlies

Amsterdam ■ De retailsector en zijn leveranciers kregen donderdag klappen op de Amsterdamse beurs. Bedrijven als levensmiddelenconcern Unilever, supermarktbedrijf Ahold Delhaize, bierbrouwer Heineken en eigenaar van winkelvastgoed Unibail-Rodamco-Westfield werden lager gezet. De verliezen op het Damrak volgden op de verkoopgolf op Wall Street. De Amerikaanse beurzen beleefden daar woensdag de slechtste beursdag sinds 2020. Wall Street zakte donderdag verder weg. In Amsterdam zetten beleggers Unilever (min 4,8 procent), Ahold (min 4,1 procent), Heineken (min 5 procent) en Unibail-Rodamco-Westfield (min 11,5 procent) lager. Maaltijdbezorger Just Eat Takeaway was een van de weinige stijgers. De AEX-index zakte 2,1 procent tot 678,35 punten. De Midkap ver-

loor 0,7 procent tot 1006,60 punten. De beurzen in Frankfurt, Parijs en Londen verloren tot 1,9 procent. Harley-Davidson is donderdag 9,3 procent lager gezet op Wall Street. De fabrikant van motorfietsen legt de productie de komende twee weken grotendeels stil vanwege een probleem bij een leverancier van onderdelen. Cisco Systems zakte 13,7 procent. De fabrikant van netwerkapparatuur en beveiligingssoftware boekte afgeloopen kwartaal minder omzet dan verwacht. De Dow Jones-index eindigde 0,8 procent lager op 31.253,13 punten. De S&P zakte 0,6 procent tot 3900,79 punten en de Nasdaq verloor 0,3 procent tot 11.388,50 punten. De overname van Twitter door Elon Musk gaat door. Volgens Twitter (plus 1,3 procent) wordt niet opnieuw onderhandeld over de overnameprijs.

AEX	naam	sk	wk	%
	Adyen	1.449,80	1.414,20	+2,52
	Aegon	4,73	5,01	-5,57
	Ahold Delhaize	25,38	26,15	-4,07
	Alzoo Nobel	79,08	80,46	-1,72
	ArceflorMittal	27,13	27,57	-1,58
	ASM International	278,00	274,10	+1,42
	ASML Hold.	502,70	514,90	-2,37
	BE Semiconductor	52,52	52,16	+0,69
	DSM	136,65	140,25	-2,57
	Heineken	88,92	93,58	-4,98
	IMCD	133,30	135,25	-1,44
	ING Groep	9,46	9,50	-0,37
	Just Eat Takeaw.	19,76	18,83	+4,95
	NN Group	46,25	47,32	-2,26
	Philips Elec.	23,20	23,73	-2,23
	Prosus	45,50	44,80	+1,56
	Randstad	50,22	50,98	-1,49
	Relx	26,42	27,06	-2,37
	Royal KPN	3,34	3,32	+0,42
	Shell	27,50	28,02	-1,87
	Signify NV	34,67	36,72	-5,58
	Unilever plc.	40,77	42,84	-4,83
	Universal Music Gr.	20,02	20,00	+0,10
	WFD Unibail-Rod.	64,11	72,45	-11,51
	Wolters Kluwer	91,54	93,06	-1,63

REPORTAGE Bij pech lang op de blaren zitten

Weinig werk als je een vlekje hebt

Overall worden mensen gezocht, maar pakweg een kwart van de werkgevers blijft stug zoeken naar de ideale kandidaat. Wie een burn-out heeft gehad, gehandicapt is of lange tijd zonder baan zat, maakt weinig kans. Ook de strenge regels werken niet mee. Wie iemand met een 'vlekje' aanneemt, moet bij pech lang op de blaren zitten.

Connie de Jonge

Amsterdam ■ Je zou denken dat het alle hens aan dek is op de overspannen Nederlandse arbeidsmarkt. Tegenover iedere honderd werklozen staan nu 133 vacatures. Toch zegt een op de drie werkgevers alleen in extreme noodsituaties iemand aan te nemen die hij anders niet zou kiezen. Dat blijkt uit onderzoek door Pro Contact, een internationaal opererend recruitmentbedrijf dat afgelopen maand peilde hoe zijn klanten over potentiële sollicitanten denken. In totaal werden driehonderd Nederlandse ondernemers en hogere managers in bedrijven van verschillende grootte ondervraagd. Een kwart zei 'liever een bedrijfsverlies te nemen dan een van bovengenoemde personen'.

Die personen zijn mensen met 'een vlekje' of wat in het jargon 'een afstand tot de arbeidsmarkt' heet. Iemand met autisme bijvoorbeeld, of een chronische aandoening (denk aan long covid of kanker). Verder vallen fysiek gehandicapten eronder, ex-gedetineerden, kandidaten die geldproblemen hebben of verslaafd zijn geweest. Maar ook langdurig werklozen en statushouders. Vooral mensen met vermoeidheidsklachten komen er bekaaid vanaf: liefst 42 procent van de ondervraagden acht de kans klein tot zeer klein dat ze zo iemand een baan aanbie-

den. Over 60-plussers zijn werkgevers positiever, al zit 16 procent er niet op te wachten. Bij alleenstaande ouders, die vaak eisen stellen in verband met schooltijden, aarzelt 30 procent of is negatief.

Kieskeuriger

„Ik herken het beeld”, zegt hoogleraar arbeidsmarktstukken Ton Wilthagen van Tilburg University. „Werkgevers in Nederland blijven kieskeurig. Ze zijn kritischer dan hun collega's in Duitsland of het Verenigd Koninkrijk.” Dat is volgens hem onder andere historisch te verklaren. „Tot de jaren negentig belandde iedereen die niet productief was in ons land in de WAO. Die bestaat niet meer, omdat

het volstrekt uit de hand liep. Maar de manier van denken is amper veranderd.”

Er kwamen wel nieuwe regels, zoals de verplichting voor bedrijven om iemand die ziek wordt twee jaar lang loon door te betalen. „Het is qua regelgeving allemaal heel star. Het is echt niet zo dat werkgevers hier minder menselijk zijn”, zegt Wilthagen daarover. „In Duitsland moeten ze het loon van iemand die ziek wordt maar zes weken doorbetalen. Het aantal mensen dat gedeeltelijk arbeidsongeschikt is en toch aan het werk gaat, ligt er een stuk hoger. Niemand kan mij uitleggen waarom dat bij ons nou zo heel anders moet.”

Oprichter en directeur Noud Baijens van Pro Contact wijst op de vooroordelen waar hij nog steeds tegenaan loopt. „Wat de boer niet kent, dat eet hij niet”, zegt hij. „We proberen bedrijven te overtuigen door hen te laten praten met ondernemers die al wel ervaring hebben met bijvoorbeeld een statushouder. Als je grote groepen mensen zoekt, zoals Schiphol of de Rotterdamse haven waar echt duizenden vacatures openstaan, moet je nu echt naar je eisenpakket kijken”, zegt hij daaraan toe.

Werkgevers verschuilen zich, zo blijkt uit het onderzoek, soms ook achter de mening van klanten of het personeel. Bijna 20 procent zegt dat klanten 'het vertikken om zaken te doen met iemand die buiten het bedrijfsprofiel past'. Bijna 40 procent denkt dat 'mijn personeel een ex-gedetineerde niet zal accepteren'. Een kwart wil alleen iemand 'met een rugzakje' aannemen als hij daarvoor subsidie krijgt. Bijna de helft haakt af bij een kandidaat met een fysieke handicap omdat begeleiding een probleem is.

„Zeker in kleinere bedrijven is be-

Overall wordt personeel gezocht, maar mensen met een 'afstand tot de arbeidsmarkt' maken nog steeds weinig kans.

FOTO ANP/ROBIN UTRECHT

geleiding natuurlijk ook lastig”, erkent Baijens. Toch is hij positief. „Ik zie het de laatste anderhalf jaar kenteren. De groep die weigert om kandidaten met een vlekje aan te nemen was nog groter. De verandering gaat alleen te traag.”

Rob Witjes, arbeidsmarktexpert van uitkeringsinstantie UWV, spreekt van een langzaam olievlek-effect. Bedrijven willen volgens hem vooral mensen die zo snel mogelijk inzetbaar zijn. Vaak zien ze er als een berg tegenop om iemand in te werken, omdat ze er bij voorbaat van uitgaan dat dat maanden gaat duren. Witjes: „Het is een soort dode hoek in een spiegel. In de praktijk valt het meestal reuze mee.”

Het UWV ziet met name in de techniek dat ondernemers meer durven. „Daar is de krapte zo verschrikkelijk groot dat werkgevers

iemand al aannemen als hij maar gemotiveerd en leergierig is”, zegt Witjes. Ook 'open hiring' vindt hij een hoopvolle trend. „Mensen kunnen zich aanmelden voor een baan zonder dat er een sollicitatieprocedure aan te pas komt. In de horeca heb je tegenwoordig banenborrels. Je ziet dat verschijnsel nu ook de kop opsteken in de detailhandel en het transport.”

Somberder

Wilthagen is somberder. „Er is sprake van ingesleten patronen. Het kost jaren voordat we daar vanaf zijn. Ik zeg wel eens dat we een giro555-land zijn. We maken geld over voor mensen die het moeilijk hebben, maar als we zelf in actie moeten komen, schrikken we daarvoor terug.” Om die bewering te ondersteunen wijst hij op de 'banenaf-

spraak' die de overheid met de werkgeversorganisaties heeft gemaakt. Vorig jaar zou die hebben moeten leiden tot 80.000 banen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Het werden er iets meer dan 73.000.

„Je zou toch denken dat zoiets in een stroomversnelling komt als de krapte op de arbeidsmarkt zo groot is”, zegt Wilthagen. Commissaris en oud-ondernemer Aart van der Gaag wil daar niets van weten. „Ik vind het spectaculair wat we met de 'banenafpraak' bereikt hebben. Ondanks corona toch tienduizenden banen erbij. Ik was tijdens de pandemie echt bang dat het allemaal mis zou gaan en deze mensen hun job weer zouden verliezen. Dat is niet gebeurd.”

Van der Gaag verwacht dat uiteindelijk de wal het schip keert. „Ik hou

me nu vijftig jaar bezig met onze arbeidsmarkt. De terughoudendheid van werkgevers is van alle tijden. Maar het zou zeker helpen als de overheid de spelregels aanpast. Maak het lonend voor parttimers om meer te werken. Creëer voor werkgevers ook buiten de 'banenafpraak' een soort no-riskregeling, voor als iemand door ziekte toch weer uitvalt”, oppert hij.

Hoogleraar arbeidsmarkt Wilthagen houdt het simpel: „Pas als bedrijf het werk aan de mensen. Niet de mensen aan het werk. Onze arbeidsmarkt vergrijsd. Er komen daardoor steeds meer werknemers met een chronische aandoening bij. Wat is erop tegen als iemand die kanker heeft gehad maar twaalf uur beschikbaar is? Had je deze week toch mooi die tunnel mee open kunnen houden.”

REPORTAGE Particuliere en professionele beleggers bezorgd

Vrees voor recessie leidt tot zwaar weer op aandelenmarkten

De vrees dat de snel stijgende rentes tot recessie gaan leiden, hebben donkere wolken naar de aandelenmarkten gedreven. Na de professionele beleggers maken nu ook particulieren zich grote zorgen.

Mark Garrelts en Johan Wiering

Amsterdam ■ De mede door de oorlog in Oekraïne hard opgelopen inflatie en rentes zorgen voor nervositeit onder beleggers. Zeker omdat centrale banken aangeven de inflatie keihard te zullen bestrijden via rentemaatregelen. De vrees dat dit

Beurshandelaren op Wall Street volgen gespannen de trends.

FOTO AP

gaat leiden tot een economische recessie, wordt versterkt door zeer teleurstellende kwartaalcijfers van Amerikaanse supermarktketens. „Hoewel de inflatie naar verwachting gaat afnemen, ligt het risico vooral bij een stijging van de lonen die een negatieve impact kunnen krijgen op de winstmarges van bedrijven”, benadrukt analist Corné van Zeijl (Actiam).

De Amerikaanse centrale bank tracht de economische schade beperkt te houden, maar veel beleggingsexperts, waaronder Steve Ellis van Fidelity International hebben twijfels of dat zal lukken. „In het verleden is de Federal Reserve er maar zelden in geslaagd de economie zacht te laten landen.”

De Amsterdamse beursgraadmeter AEX dook donderdag 2,1 procent. Dit jaar is er tot dusver een adlerlating van ruim 15 procent.

Technisch analist Nico Bakker vindt vooral de snelheid van de koersdalingen opvallend. „Het beursklimaat is momenteel huilen met de pet op. Wij gaan zien of de steun voor de AEX rond 650 punten stand houdt en er een trendomkeer komt met koersbewegingen tussen 650 en 750 punten. Als de index onder de 650 punten zakt, gaat er een valluik open met een daling naar 600 punten of zelfs lager.”

Razende beert

De grote volatilititeit is dit jaar ook op de Amerikaanse beurzen en dan met name de Nasdaq zichtbaar, constateert Bakker. „In de VS is eveneens sprake van een dalende trend. Het gaat erom spannen of de belangrijkste graadmeters een bodem kunnen vormen. Het is wachten tot de beer is uitgeraasd.”

Ook technisch analist Royce To-

strams spreekt van een zeer negatief sentiment. „Beleggers laten zich volledig leiden door de hoge inflatie, de oorlog in Oekraïne, oplopende rentetarieven en stablecoin-crashes (de implosie van waardeverval gachte cryptovaluta, red.). Ook vrees ze dat er een stevige recessie op de loer ligt.” Vaak geven deze extreme negatieve waardes volgens hem een ommekeer in de markten weer. „Voor de langere termijn is aanhoudende zwakte het meest waarschijnlijke scenario.”

Waar professionele beleggers hun aandelenposities de afgelopen maanden al stevig afbouwden, beginnen particulieren inmiddels ook voorzichtig te worden. Dit blijkt uit onderzoek van de Zwitserse bank UBS onder zijn klanten. Ook brokers merken dit op bij hun Nederlandse klanten. Analist Jean-Paul van Oudheusden (eToro) nuan-

Het beursklimaat is momenteel huilen met de pet op

ceert dat en stelt dat er onder de klanten van de broker 'absoluut geen sprake van paniek is'. „Wel constateren we dat beleggers op deze lagere koersniveaus nauwelijks durven bij te kopen.” „Het verleden laat zien dat particuliere beleggers later reageren en langer doorgaan”, aldus vermogens-

1,1 miljoen staan aan de kant

Pakweg 1,1 miljoen Nederlanders staan aan de kant. Dat cijfer is een schatting, want niemand die echt weet hoeveel mensen een kleine of grotere achterstand hebben tot de arbeidsmarkt.

De meesten staan niet geregistreerd, ook niet bij de gemeenten of uitkeringsinstantie UWV. „Met veel van deze mensen is niks aan de hand”, zegt arbeidsmarktexpert Rob Witjes. „Van die 1,1 miljoen gaat het bij ongeveer 40 procent om parttimers die meer uren willen werken. De vraag is willen of ze dat meteen al willen doen. En als je ze als winkelier in het weekend wilt inroosteren, willen ze misschien alleen de zaterdag. Niet ook de zondag.”

In de bakken van het UWV vind je maar een derde van het onbenutte arbeidspotentieel terug. Het zijn om te beginnen mensen die officieel werkloos zijn. In april waren dat er 316.000, oftewel 3,2 procent van de beroepsbevolking, het laagste percentage ooit. Ook het aantal mensen dat WW ontvangt is met 175.000 uitzonderlijk laag.

Die cijfers zeggen lang niet alles. Wie niet fanatiek solliciteert of meteen beschikbaar is, telt in de statistieken niet mee als werkloze. En dan is er nog een groep die geen WW of bijstand krijgt en op zich wel een baan wil. Deze mensen hebben meestal een partner met een inkomen, waardoor ze geen druk voelen om te solliciteren.

beheerder Renco van Schie (Valuedge). „Het idee dat zij vooral op de top instappen en op de bodem uitstappen, is echter allang achterhaald. Particuliere beleggers hebben ook veel meer informatie dan twintig jaar geleden.”

„Dat neemt niet weg dat Van Schie het sentiment nu wel erg paniekerig vindt. Hij ziet veel indicatoren op enorm veel angst wijzen. „Zelf zie ik dat eerder als een koopsignaal dan een verkoopsignaal, omdat de gedaalde koersen al heel veel negatief nieuws inprijzen.”

Van Zeijl (Actiam) kan zich hier grotendeels vinden: „Omdat sentimentindicatoren op een erg laag niveau staan, lijkt de bodem van de aandelenmarkten in zicht. Tenzij de Russische president Poetin de gaskraan volledig zou dichtdraaien. Dan is een recessie in Europa onvermijdelijk.”